

System wyrównania finansowego na szczeblu samorządowym w Danii

Warszawa

11 grudnia 2014 r.

Thorkil Juul

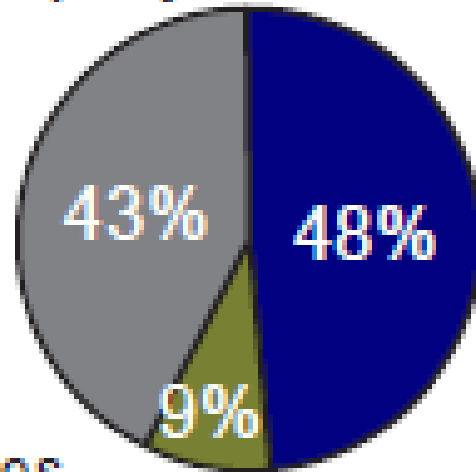
Nasz pierwszy program wyrównawczy



Samorządy lokalne w Danii

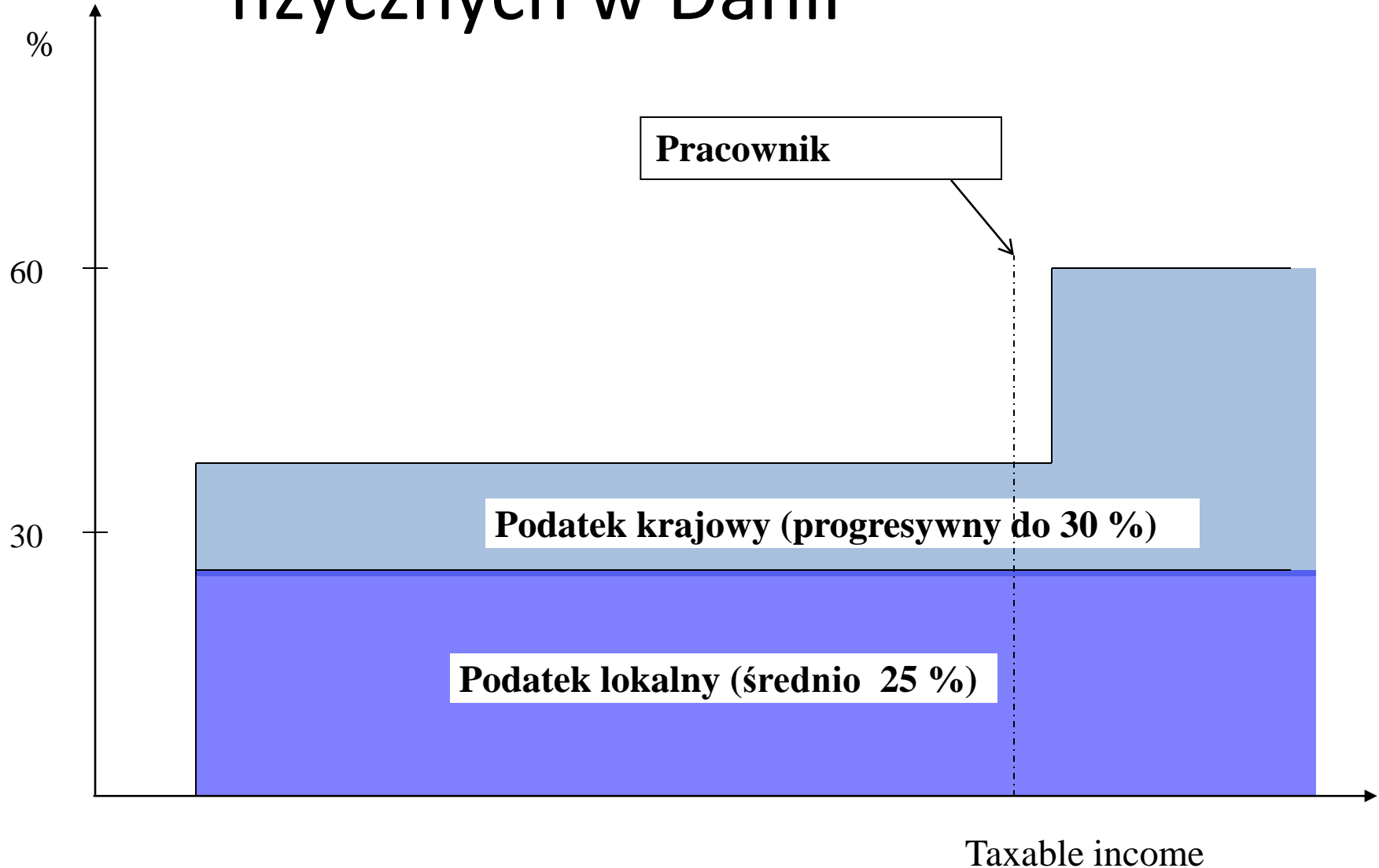
- Reforma administracyjna z 2007 roku doprowadziła do zmniejszenia liczby gmin z 270 do 98
- Średnia populacja: 55.000 mieszkańców
- Mediana populacji: 40.000 mieszkańców
- Minimalna wielkość określona prawem: 20.000 mieszkańców (z kilkoma wyjątkami)

Distribution of Tasks after the Local Government Reform (Expenditure)



- Municipalities
- Counties
- State, including official private institutions + social funds

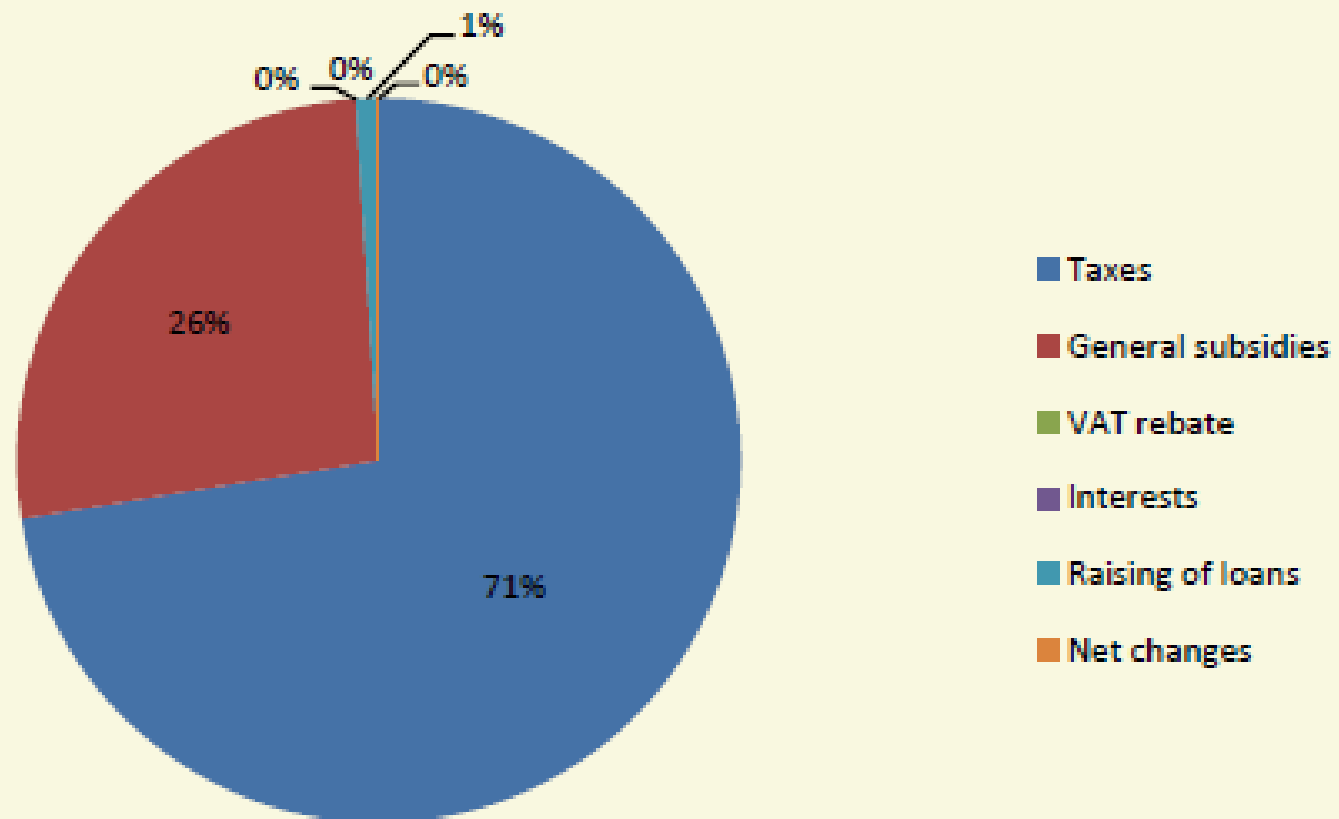
Podatek dochodowy od osób fizycznych w Danii



Przychody lokalne

Revenue for the 2014 budget

The financing revenue of the municipalities is in the 2014 budget estimated at DKK 357.7 billion. The funds are allocated as follows:



”Deficyt strukturalny”

- Gmina jest w stanie sfinansować średnio $\frac{3}{4}$ wydatków własnych z wpływów z podatków
- Pozostała część określana jest jako „deficyt strukturalny”

Różnice w deficycie strukturalnym

Średni deficyt samorządów lokalnych stanowi $\frac{1}{4}$ wydatków lokalnych, ale:

- Najbogatsze gminy mające „nadwyżkę strukturalną” nie potrzebują żadnego wsparcia ze strony rządu centralnego
- Najbiedniejsze gminy w dużej mierze uzależnione są od dotacji / programów wyrównawczych

Przykłady różnic

Różnice w podstawie opodatkowania na mieszkańca:

- Średni dochód podlegający opodatkowaniu w najbiedniejszych gminach jest prawie o połowę mniejszy niż średni dochód w najbogatszych gminach

Różnią się również potrzeby wydatkowe:

- Poziom wydatków waha się od 6.800 € na mieszkańca do 9.600 €

Program wyrównawczy

- W ramach podstawowego systemu wyrównawczego wyrównaniu ulega 58% różnicy w deficycie strukturalnym na mieszkańca
- Oznacza to, że system wyrównuje 58% różnic w podstawie opodatkowania różnic w potrzebach wydatkowych ("Metoda netto")

Deficyt strukturalny

Sposób obliczania deficytu strukturalnego dla gminy:

Przychody gminy z podatków (przy średniej stawce podatkowej)

minus

Oczekiwany poziom wydatków (wyliczany wg. wzoru)

=

deficyt strukturalny (średnio $\frac{1}{4}$ wydatków)

Obliczanie przychodów

- Podstawę opodatkowania w każdej gminie oblicza się jako sumę ważoną lokalnej podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym oraz podstawy opodatkowania podatkiem od nieruchomości
- Następnie oblicza się przychód samorządu lokalnego przyjmując uśrednioną stawkę opodatkowania

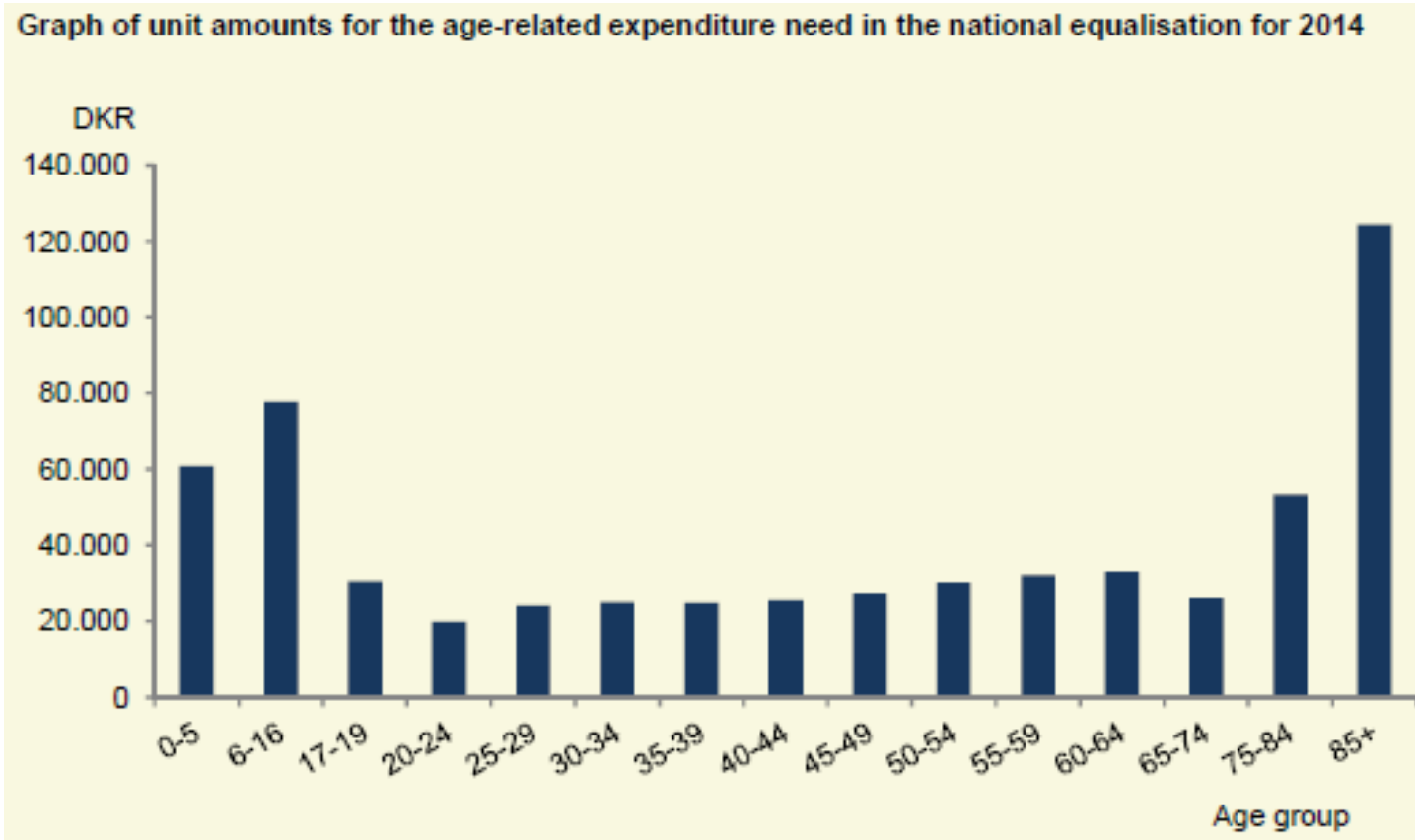
Obliczanie wydatków

- Spodziewane wydatki gminy liczone są na podstawie „kryteriów obiektywnych” – potrzeb wydatkowych

Kryteria obliczania spodziewanego poziomu wydatków

- 68 % wydatków lokalnych określa struktura demograficzna danej gminy
- 32 % wydatków uzależnionych jest od różnic społeczno-gospodarczych w poszczególnych gminach

Dane demograficzne: Koszty jednostkowe w odniesieniu do grup wiekowych



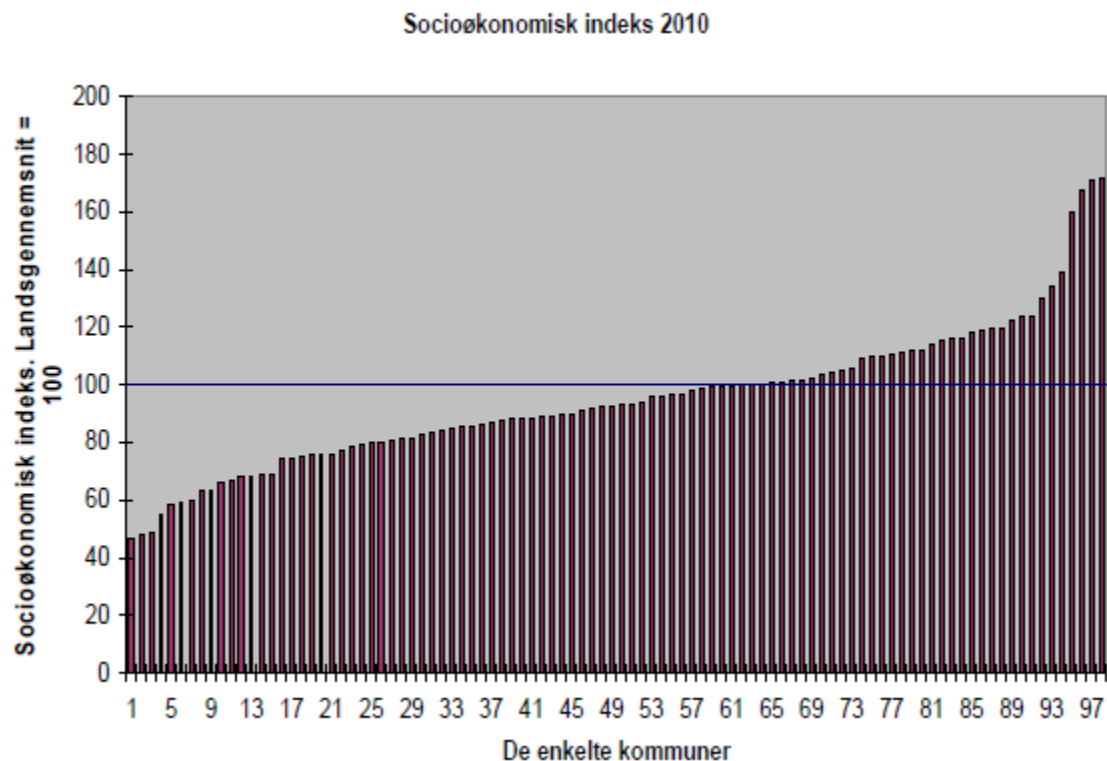
Społeczno-gospodarcze różnice w wydatkach lokalnych

- „Wskaźnik społeczno-gospodarczy” oblicza się w celu zmierzenia poza-demograficznych czynników określających popyt na usługi gminne i transfery dochodów
- Kryteria obliczania są niezależne od decyzji podejmowanych na szczeblu lokalnym

Kryteria społeczno-gospodarcze

Criterion	Weight in the national equalisation
20-59 year olds without employment over 5% 1)	19%
25-49 year olds without vocational training	16%
Rented apartments	5%
Psychiatric patients	5%
Families in certain types of housing	15%
Children in families where the parents have no or little education	8%
Singles of 65 years and older	2.5%
Individuals with a low income in three out of four years	8%
Number of mentally handicapped	5%
Number of immigrants and descendants	3%
20-59 year olds with basic skills	5%
Estimated annual reduction of the population	2%
Children with single parents	4%
Children who have moved to another municipality at least three times	2.5%

Dystrybucja samorządów lokalnych wg wskaźnika społeczno-gospodarczego



Wskaźnik społeczno-gospodarczy

- Wskaźnik o wartości wyższej niż 100 oznacza, że struktura lokalnej społeczności wiąże się z koniecznością zapewnienia większego zakresu usług lub transferów niż struktura uśrednionej populacji
- Przykład
Dzieci z rodzin, w których rodzice są słabo wykształceni będą potrzebować zwiększonej uwagi w systemie szkolnym lub opiekuńczo-wychowawczym

Obliczanie spodziewanego poziomu wydatków na szczeblu gminnym

Zapotrzebowanie wydatkowe ze względu na wiek obliczane przez przemnożenie liczby mieszkańców z każdej grupy wiekowej przez krajowe koszty jednostkowe dla danej grupy wiekowej

+

Spółeczno-gospodarcze potrzeby wydatkowe obliczane na podstawie wartości wskaźnika społeczno-gospodarczego dla danej gminy

=

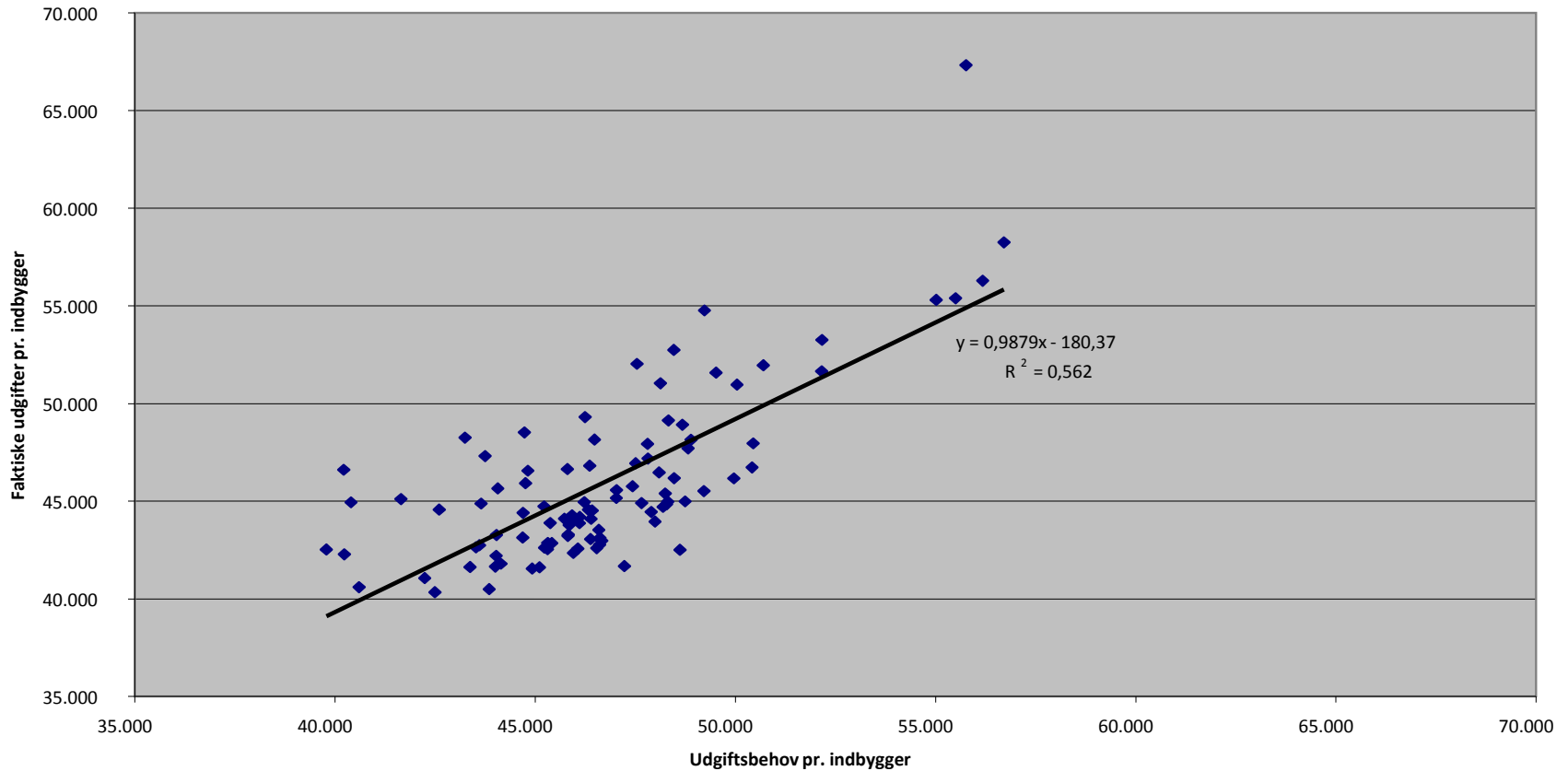
Spodziewany poziom wydatków gminy (potrzeby wydatkowe)

Wyliczony poziom wydatków nie jest równoznaczny z rzeczywistym poziomem wydatków

Dlaczego?:

- Samorząd może zdecydować się na inny poziom wydatków (usług)
- Różnice w efektywności
- Wyliczenia nie uwzględniają wszystkich czynników określających popyt na usługi publiczne w gminie

Wyliczony poziom wydatków a rzeczywisty poziom wydatków



Finansowanie programu wyrównawczego

58 % programu wyrównawczego finansowane jest za pomocą:

- Dotacji centralnych (główne źródło)
- Wkładów wnoszonych przez gminy generujące nadwyżkę strukturalną (58 % nadwyżki)

Dodatkowe programy wyrównawcze

- Dodatkowy „turbo-wyrównaczy” program jest adresowany do samorządów o największym deficycie :
Dodatkowe 32% ”deficytu strukturalnego” ponad średni wskaźnik krajowy pokrywane jest z dotacji centralnych .
- Specjalny program wyrównawczy obejmuje obszar metropolitalny Kopenhagi

Poziom wyrównania

- Najbiedniejsze gminy: 90% wyrównania (58 + 32)
- Pozostałe gminy: 58%

Dokładny poziom wyrównania jest wyborem politycznym. Należy jednak wziąć pod uwagę:

- Niepewność wyliczeń potrzeb wydatkowych
- Zachęty na rzecz stymulowania wzrostu?

Deficyt strukturalny przed i po zastosowaniu mechanizmów wyrównujących

